

Newton I és II törvénye 25. óra

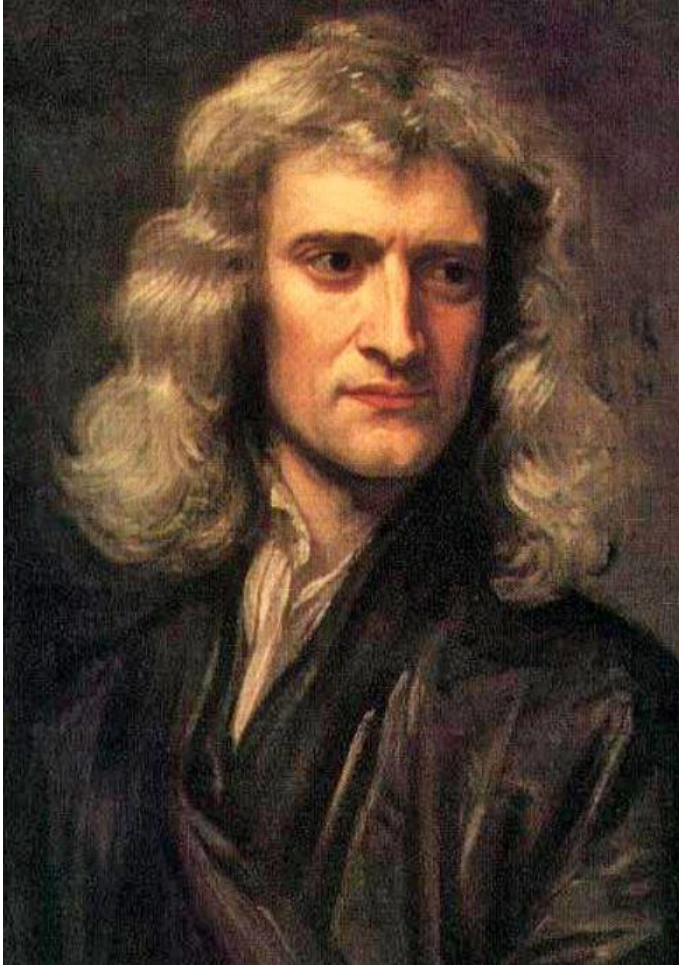

MOLNÁR ISTVÁN

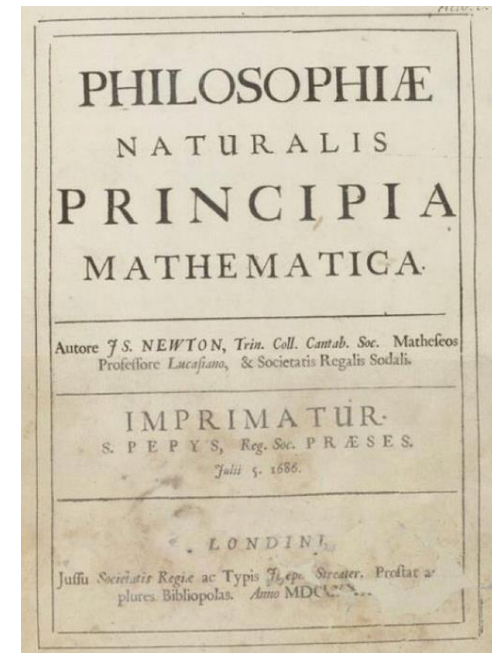
OKTATAS.MOLNARIS.HU

Sir Isaac Newton

- Woolsthorpe-by-Colsterworth, 1642. december 25. – London, 1727. március 20.
- angol fizikus, matematikus, csillagász, filozófus és alkimista
- Philosophiæ Naturalis Principia Mathematica (A természetfilozófia matematikai alapelvei, 1687)
- matematikai magyarázattal alátámasztotta Kepler bolygómozgási törvényeit
- calculus
- optika (fény összetevőkből áll)

Newton I. törvénye

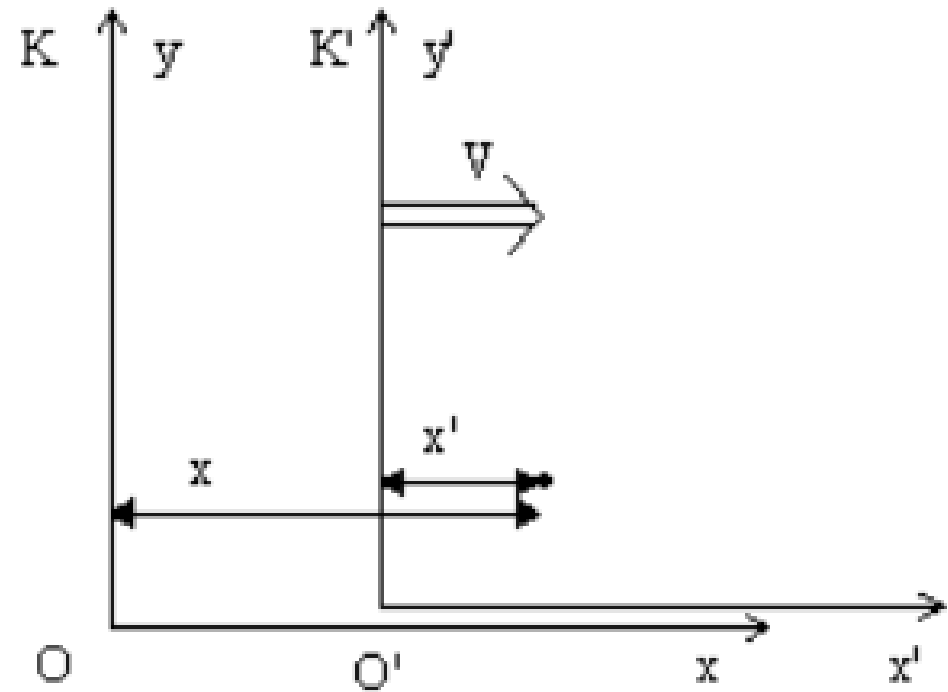

- Inerciarendszerben minden test megtartja nyugalmi állapotát vagy egyenes vonalú egyenletes mozgását mindaddig, míg egy kölcsönhatás a mozgásállapotának megváltoztatására nem kényszeríti.
- Azt a vonatkoztatási rendszert, amelyhez viszonyítva egy test mozgására érvényes ez a törvény, inerciarendszernek nevezzük.
- Az inerciarendszer maga is nyugalomban van, vagy egyenes vonalú egyenletes mozgást végez, és bármely hozzá viszonyított, tökéletesen magára hagyott test mozgására érvényes a tehetetlenség törvénye.

Galilei elv

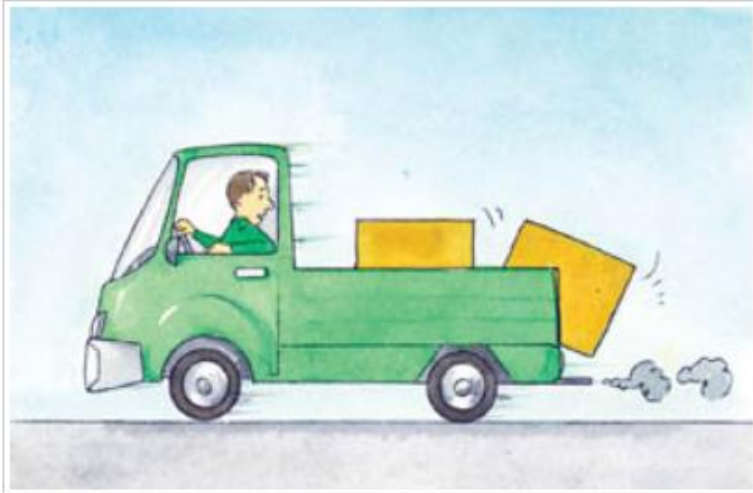

- A tehetetlenség mértéke a tömeg, m [kg]
- Egymáshoz képest egyenes vonalú, egyenletes mozgást végző rendszerek a mechanikai jelenségek szempontjából egyenértékűek.

Tehetetlenség példa

- A vízszintes asztallapra elhelyezett vasdarab nyugalomban van. Bármennyig is várunk, önmagától sohasem indul meg. Ha azt akarjuk, hogy a vasdarab elmozduljon, meg kell löknünk a kezünkkel, vagy egy mágneset kell közelítenünk hozzá, tehát erőt kell kifejtenünk rá.
- Azt is tapasztalhattuk már, hogy kezdő korcsolyázók számára komoly gondot okoz a megállás. A lendületbe jött korcsolyázó hosszasan siklik állandó sebességgel. Ahhoz, hogy megálljon, szintén erőhatásra van szükség. Ezt az erőt kezdők számára rendszerint a jég szélén álló kísérő szokta biztosítani, az ügyesebbek a testsúly átrendezésével a jégre bízzák ugyanezt.

Newton II törvénye

- A dinamika alaptörvénye
- Egy pontszerű test gyorsulása egyenesen arányos a rá ható erővel, és fordítottan arányos a test tömegével.
- Matematikai formula, az erőre átrendezve:
- $F_e = m \cdot a$
- F_e : eredő, a rendszerre ható erő, [N=kg*m/s²]
- m: tömeg [kg]
- a: gyorsulás [m/s²]
- Az erő vektormennyiség, iránya megegyezik a gyorsulás irányával.

Feladatok

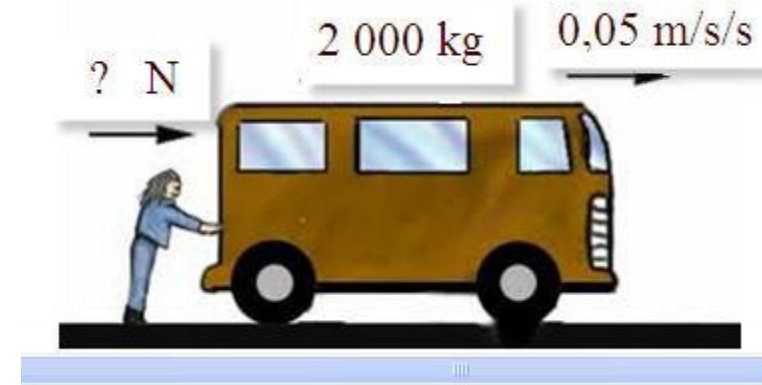
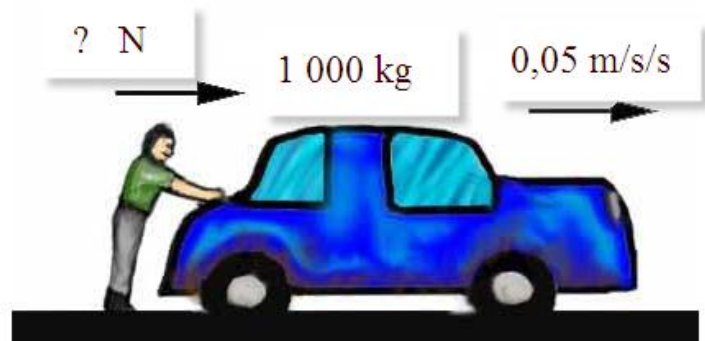
---

1. Egy test sebessége $\Delta v = 12 \text{ m/s}$ - mal növekedett $\Delta t = 4 \text{ s}$ idő alatt. Számítsd ki a test gyorsulását!
2. Az 1500 kg tömegű kerékpárt 200 N erő gyorsítja. Mekkora lesz a sebességváltozás, ha a gyorsítás ideje 30 s ?
3. Gépkocsi 250 m -es úton 20 másodpercig egyenletesen gyorsul. Mekkora a gyorsító erő, ha a kocsi tömege 1000 kg ?
4. Mekkora erő hat a testre, ha az $m=50 \text{ kg}$ tömegű test sebességét 8 s alatt zérusról 10 m/s -ra gyorsítja?
5. Mekkora állandó erőt kell a $0,4 \text{ kg}$ tömegű kiskocsira kifejteni, hogy elindulása után 40 cm utat $0,4 \text{ s}$ alatt tegyen meg?

Feladatok

---

1. Két kerékpáros halad az úton. Az első 20 km/h - ról 32 km/h - ra növeli a sebességét 12 másodperc alatt. A másik nyugalomból indulva fél perc alatt 30 km/h sebességet ér el. Melyiknek nagyobb a gyorsulása?
2. 7. A nagyapa $m_1 = 5 \text{ kg}$ tömegű szánkón húzza két unokáját. Az unokák tömege $m_2 = 30 \text{ kg}$ és $m_3 = 25 \text{ kg}$. Nyugalomból indulva egy másodperc alatt a szánkó $v = 2 \text{ m/s}$ sebességet ér el. Mekkora a szánkó gyorsulása és mekkora erőt fejt ki a nagypapa?
3. Határozza meg a hiányzó adatokat:

Feladatok

---

1. Egy autósújságban a következőt olvashatjuk: Egy $1,6 \text{ t}$ tömegű autó 0 km/h -ról 100 km/h sebességre $9,2 \text{ s}$ alatt gyorsul fel, átlagosan mekkora erő gyorsítja az autót?
2. Egyenes vonalú mozgást végző test lendülete egy adott pillanat-ban 50 kg m/s , 3 s múlva 110 kg m/s . Mekkora erő gyorsította a testet?